

Juridische noodzaak en haalbaarheid inzage recht antecedenten toekomstige (huwelijks)partners

Een onderzoeksvoorstel voor het WODC

Vrije Universiteit Amsterdam

Sectie Migratierecht

Professor Dr. H. Battjes

27 oktober 2010

vrije Universiteit amsterdam

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Doelstelling en vraagstelling	3
3.	Uitvoering	7
4.	Planning	9
5.	Voorstel voor overlegmomenten met de WODC begeleidingscommissie.....	11
6.	Begroting	12
7.	Uitvoerende onderzoekers	13

1. Inleiding

Immigranten inzage verlenen in de antecedenten van hun Nederlandse of in Nederland verblijvende partners is één van de maatregelen die het kabinet-Balkende IV noemt in zijn brief van 2 oktober 2009 over huwelijks- en gezinsmigratie.¹ In deze brief presenteert het kabinet een analyse van de problematiek omtrent huwelijks- en gezinsmigratie. Centraal staat de zorg van het kabinet over “achterblijvende integratie en emancipatie van gezinsmigranten”.² Specifiek met het oog op emancipatie van huwelijksmigranten noemt het kabinet als te onderzoeken maatregelen het verhogen van de minimumleeftijd voor alle huwelijkspartners tot 18 jaar, strafrechtelijke maatregelen tegen huwelijksdwang, en onderzoek of het mogelijk is om buitenlandse partners inzage te geven in het huwelijk- en antecedentenverleden van hun toekomstige partner, en als die mogelijkheid er blijkt te zijn, hoe deze kan worden geëffectueerd. Daarbij geeft het kabinet aan dat middels zo’n inzagerecht een buitenlandse partner volledig geïnformeerd kan worden “over eventuele eerdere migratiehuwelijken en/of strafrechtelijke feiten”. In dit onderzoek zal, aldus het kabinet, onder meer de Wet bescherming persoonsgegevens moeten worden betrokken. Daarmee geeft het aan dat het onderzoek in elk geval twee deelgebieden van het recht betreft: het migratierecht en het recht inzake privacy-bescherming.

2. Doelstelling en vraagstelling

In een brief van 2 oktober 2009 heeft het voormalige kabinet maatregelen aangekondigd ter intensivering van het toezicht bij huwelijksmigratie. Een van de daarin gemaakte voorstellen is om aspirant (huwelijks)migranten het recht te geven op inzage in de antecedenten van toekomstige Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partners. In reactie op dit voorstel heeft de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken geadviseerd de juridische haalbaarheid van een dergelijk recht op inzage te laten onderzoeken (bron). Het uitvoeren van dat onderzoek vormt de doelstelling van dit voorstel.

De centrale probleemstelling geformuleerd in de Concept Startnotitie die ten grondslag ligt aan dit onderzoeksvoorstel is:

Welke juridische mogelijkheden en onmogelijkheden zijn er bij het verlenen van inzage aan buitenlandse aspirant-huwelijkspartners in het antecedentenverleden van toekomstige Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partners?

¹ ‘Huwelijks- en gezinsmigratie, brief van de Minister voor wonen, wijken en integratie, de Minister van justitie en de Staatssecretaris van justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal’, Den Haag, 2 oktober 2009 *Kamerstukken II 2009/10*. 32 175, nr. 1.

² Brief van 2 oktober 9zie voetnoot 1), p. 1.

De aan deze probleemstelling gekoppelde deelvragen betreffen: 1) de belangen die in het geding zijn, 2) het geldend recht wat betreft het recht op inzage in persoonsgegevens en op bescherming van persoonsgegevens, 3) de eventuele lacunes in de huidige regeling van het recht op inzage, 4) juridische haalbaarheid van een aanvullend recht op inzage, 5) de daarbij vereiste procedurele waarborgen, 6) mogelijke, onbedoelde neveneffecten van een eventueel in te voeren recht op inzage, en 7) conclusies. Aan deze deelvragen hebben wij toegevoegd een vraag naar: 2a) de juridische relevantie van het afgeleide belang van de Nederlandse staat bij een eventueel recht op inzage. Per deelvraag is kort weergegeven, middels meer specifieke vragen, in welke richting de vraag geoperationaliseerd zal worden.

1) Bij welke gegevens spelen welke belangen?

- a. Bij welke gegevens heeft een aspirant-huwelijkspartner belang bij een recht op inzage in het antecedentenverleden van zijn of haar toekomstige Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner?

Wij vermoeden dat een aspirant (huwelijks)partner belang kan hebben bij informatie over de persoonlijke staat van de toekomstige partner, zijn of haar strafrechtelijke antecedenten, zijn of haar vermogen, zijn of haar gezondheidsgegevens.

2) Wat is relevant geldend recht?

- a. Welke voor de aspirant-(huwelijks)partner relevante gegevens over zijn Nederlandse partner of in Nederland verblijvende partner zijn nu al beschikbaar?
- b. Welke voor een aspirant-huwelijkspartner relevante gegevens zijn helmaal niet toegankelijk?
- c. Welke gegevens zijn wel toegankelijk maar slechts onder bepaalde voorwaarden?
- d. Welke belangen van de Nederlandse of in Nederland wonende (huwelijks)partner worden beschermd bij het niet of slechts onder voorwaarden inzage geven in gegevens?
- e. In welke gevallen en onder welke omstandigheden kan het belang dat de aspirant-(huwelijks)partner heeft bij inzage zwaarder wegen dan het belang dat wordt gediend door bescherming van de desbetreffende persoonsgegevens?

Om te achterhalen in hoeverre relevante gegevens nu al toegankelijk zijn en onder welke voorwaarden, zullen wij onderzoek doen op het gebied van

- Het strafrecht
- Het gezondheidsrecht
- Het personen- en familierecht
- Het vermogensrecht

Verder zullen wij de volgende rechtsgebieden onderzoeken om te achterhalen in hoeverre daaraan rechtsbescherming kan worden ontleend tegen inzage in persoonsgegevens :

- Het asielrecht

- Het algemene recht op bescherming van persoonsgegevens (privacywetgeving)

Voor elk van deze rechtsgebieden zullen wij de relevante regelgeving, jurisprudentie en doctrine verzamelen, zowel op nationaal als op EU niveau. Daarbij zullen wij ook rechtsvergelijkend onderzoek doen naar de regelgeving in de andere lidstaten van de EU. In hoeverre bestaan daarvoor dit onderzoek relevante rechten op inzage die in Nederland niet bestaan of die in Nederland wel bestaan maar anders worden geregeld? Hoe worden die rechten in de andere lidstaten geregeld, en wat zijn de ervaringen daarmee?

Ook zullen wij de relevante mensenrechtelijke jurisprudentie onderzoeken wat betreft het recht op respect voor het privéleven om:

- te achterhalen welke uitspraken zijn gedaan over verzoeken van particulieren om inzage in beschermde persoonsgegevens,
- te analyseren welke eisen zijn gesteld, door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en door nationale rechters, aan de te maken belangenafweging,
- te bepalen in hoeverre de belangenafweging bij een grens-overschrijdende (huwelijks)relatie anders is, of zou moeten of mogen zijn, dan bij een (huwelijks)relatie tussen twee in hetzelfde land gevestigde personen.

2a) Het afgeleide belang van de Nederlandse staat

- a. Welk belang kan de Nederlandse staat hebben bij het verlenen of weigeren van een recht op inzage aan een aspirant-huwelijkspartner in het antecedentenverleden van zijn of haar toekomstige Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner?

Het antwoord op deze vraag zal worden geformuleerd op basis van de uit wetgeving te herleiden doelstellingen van het Nederlandse vreemdelingenrecht die relevant zijn voor dit onderwerp (regulering van huwelijks- en partnermigratie) en de beperkingen genoemd in het tweede lid van artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de fundamentele vrijheden en de Rechten van de Mens (het recht op respect voor het privéleven).

- b. In hoeverre mag dit belang worden meegewogen bij een besluit op een particuliere aanvraag om inzage?
- c. Voor zover het afgeleide belang van de Nederlandse staat kan worden meegewogen, hoe dient dit te gebeuren?

Vragen (b) en (c) zullen worden beantwoord op grond van het geldende Nederlandse bestuursrecht.

3) Juridische noodzaak en haalbaarheid van een aanvullend recht op inzage

- a. In welke gevallen kan een aspirant-huwelijkspartner belang hebben bij inzage in het antecedentenverleden van zijn of haar toekomstige Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner, terwijl dit volgens het geldend recht niet mogelijk is of slechts onder (onredelijk) zware voorwaarden?

- b. Waar is sprake van lacunes in de huidige regeling van het recht op inzage?
- c. Hoe zou de Nederlandse regelgeving kunnen worden aangepast om inzage in deze gevallen mogelijk te maken dan wel te vergemakkelijken?
- d. Welke belangen van de Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner zouden daardoor worden geschaad?
- e. Staan internationale mensenrechtenverdragen en Europese regelgeving de onder (c) bedoelde aanpassing van de Nederlandse regelgeving toe, en zo ja, in welke gevallen en onder welke voorwaarden?

Het antwoord op deze vragen stoelt mede op de antwoorden op vragen 1, 2 en 2a.

4) Procedurele eisen bij een eventueel te regelen recht op inzage

- a. Hoe dient te worden vastgesteld dat een aspirant-(huwelijks)partner een gerechtvaardigd belang heeft bij inzage?

Bij het beantwoorden van deze vraag zal worden aangesloten bij bestaande regelgeving wat betreft identiteitscontroles en wat betreft voorkoming van schijnhuwelijken en schijnrelaties (alsook de in dat verband relevante grondrechtelijke bescherming van privacy).

- b. Welke procedure-voorschriften zijn nodig om te waarborgen dat de wettelijk beschermde belangen van de Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner niet op onrechtmatige wijze worden beschadigd door het verschaffen van inzage?

Bij het beantwoorden van deze vraag zullen wij onderzoeken welke maatregelen op grond van het geldende recht moeten worden genomen bij het eventueel invoeren van een aanvullend recht op inzage, om de rechten te beschermen van de Nederlandse of in Nederland verblijvende (huwelijks)partner. Vervolgens zullen wij onderzoeken welke mogelijkheden er daartoe zijn, en daarbinnen welke zijn geschikt. Daarbij zal met name worden gelet op effectiviteit en uitvoerbaarheid. Wij zullen hier antwoord op geven door te onderzoeken hoe bij andere gelegenheden wordt omgegaan met vertrouwelijke gegevens, welke maatregelen daarbij worden getroffen, hoe effectief en uitvoerbaar deze zijn, en in hoeverre zij ook geschikt zijn voor de voor dit onderzoek relevante gevallen. Te denken valt aan: het wel of niet mogen kopiëren van gegevens; raadplegen van gegevens onder toezicht; het beperken van de soorten gegevens waarin inzage wordt gegeven; geheimhoudingsplicht met daarbij horende sancties enz.

5) Wat zijn mogelijke onbedoelde neveneffecten, op micro- en macroniveau, die kunnen optreden bij het invoeren van het voorgestelde recht op inzage? Een antwoord op deze vraag vereist sociaalwetenschappelijk onderzoek en gaat het bestek van een offerte voor juridisch onderzoek te buiten.

6) Conclusies. Deze zullen zijn gebaseerd op de antwoorden op vragen 3 en 4.

3. Uitvoering

In dit onderzoek worden als bronnen geraadpleegd: nationale, internationale en Europese wet- en regelgeving op de voor het onderzoek relevante gebieden, alsmede jurisprudentie daarover en secundaire bronnen zoals literatuur.

Stap I: Voorbereiding en eerste deel dataverzameling

Aan het begin van het onderzoek zal, onder mede-begeleiding van de bij het onderzoek betrokken experts, een inventarisatie worden gemaakt van relevante bronnen uit het Nederlandse, internationale en Europese recht. Ook zullen namen worden geïnventariseerd van experts in andere EU-lidstaten bij wie geïnformeerd kan worden naar eventuele voorbeelden van voor dit onderzoek relevante rechten op inzage.

Stap II: Verslag eerste bevindingen en opzet tweede deel dataverzameling

Op basis van de verzamelde literatuur en (e-mail)correspondentie met de te raadplegen experts in andere EU-lidstaten zal een verslag worden gemaakt van de eerste bevindingen en een opzet voor de uiteindelijke rapportage. Hierin zal beargumenteerd worden aangegeven of er aanleiding bestaat om nader onderzoek te doen naar bepaalde regelingen in andere EU-lidstaten. Als dat het geval is zal een plan van aanpak worden gepresenteerd.

Stap III: Bespreking verslag eerste bevindingen en opzet eind rapportage en plan van aanpak tweede deel dataverzameling

Deze stukken worden besproken met de experts.

Stap IV: Eventueel uit te voeren rechtsvergelijkend onderzoek

Wanneer daartoe aanleiding is, zal diepgaander onderzoek worden gedaan naar voor het onderzoek relevante regelgeving in de andere EU-lidstaten. Omwille van de tijd en om kosten te besparen zal dit uitsluitend aan de hand van schriftelijke bronnen en schriftelijk (of telefonisch) contact met experts in die landen gebeuren.

Stap V: Analyse gegevens

Alle tot dan toe verzamelde gegevens worden geanalyseerd en verwerkt in een concept-tussenverslag van de juridische bevindingen en de voorlopige conclusie wat betreft vraag 3 van het onderzoeksvoorstel (en juridische noodzaak en haalbaarheid van een aanvullend recht op inzage).

Stap VI: Bespreking Concept-tussenverslag

Het concept-tussenverslag wordt besproken met de bij het onderzoek betrokken experts.

Op basis van het conceptverslag, de tussenconclusies en de eventuele bevindingen over de situatie in andere lidstaten wordt in overleg met de bij het project betrokken experts besloten welk aanvullend onderzoek moet worden gedaan. Met name zal, op basis van de conclusies over de juridische haalbaarheid van een recht op inzage, worden gezien of aanleiding bestaat om nader te rapporteren over de procedurele eisen ten aanzien van een dergelijk recht. Als daar inderdaad aanleiding toe is, zal een inventarisatie worden gemaakt - opnieuw in overleg met de bij het project betrokken experts - van het daarvoor relevante bronmateriaal.

Stap VII: verzameling aanvullende gegevens

Stap VIII : Eerste verkenning en opzet vervolgonderzoek

Op basis van de verzamelde aanvullende gegevens zal een verslag worden gedaan van de eerste bevindingen en een opzet gemaakt voor de aanvullende rapportage.

Stap IX: Schrijven concept eindverslag

Stap X: Bespreking concept-eindverslag met de begeleidende experts.

Stap XI: Eindrapportage

Het eindverslag wordt in zijn definitieve versie geschreven .

Stap XII: Presentatie eindverslag aan de opdrachtgever gepresenteerd.

4. Planning

Fase en periode	Deelactiviteit	Personele inzet
Stap I Eerste week december	Voorbereiding: Inventarisatie - te raadplegen schriftelijke bronnen - experts in andere EU-landen	Projectleider, experts en junior onderzoeker 1 uur projectleider 8 uur overige hoogleraren; 4 uur senioren
Stap II Eerste week december tot eind februari	Dataverzameling -schriftelijke bronnen -e-mail correspondentie met experts in andere EU-landen - analyse materiaal; verslag eerste bevindingen, opzet voor eindrapportage, en plan van aanpak aanvullende gegevens	Projectleider 2 uur Junior 80 uur
Stap III Laatste week februari	Bespreking verslag eerste bevindingen, opzet eindrapportage en plan van aanpak aanvullende gegevens	Projectleider, experts en junior 1 uur projectleider 8 uren overige hoogleraren; 4 uur senioren
Stap IV Eerste twee weken maart	Eventueel: verzameling aanvullende gegevens uit andere EU landen	Projectleider 2 uur Junior 20 uur
Stap V Half maart tot eind april	Analyse gegevens en schrijven concept-tussenverslag	Projectleider 4 uur Junior 60 uur
Stap VI	Bespreking Concept-tussenverslag. Besluit over eventueel aanvullend onderzoek en daarvoor te	Projectleider, experts, junior

Half april	raadplegen bronnen	1 uur projectleider 8 uren overige hoogleraren; 4 uren senioren
Stap VII Tweede helft april	Verzameling aanvullende gegevens	Projectleider 2 uur Junior 20 uur
Stap VIII Eerste week mei	Verslag aanvullende gegevens en opzet aanvullend rapportage	Projectleider 2 uur Junior 10 uur
Stap IX Tweede en derde week mei	Afronden concept-eindverslag	Projectleider 10 uur en Junior 10 uur
Stap X Laatste week mei	Bespreking concept –eindverslag met experts	Projectleider, experts en junior 1 uur projectleider 8 uren overige hoogleraren; 4 uren senioren
Stap XI juni	Schrijven eindrapportage	Projectleider 10 uur projectleider
Stap XII Eind juni	Presentatie eindrapportage aan opdrachtgever	Projectleider

5. Voorstel voor overlegmomenten met de WODC begeleidingscommissie

	Stap II: Eerste verkenning en opzet
	Stap V: Concept-tussenverslag
	Stap IX: Concept-eindverslag

6. Begroting

Hoogleraar 8.5 dagen (4 dagen experts; 4.5 dagen projectleider: 68 uur) X € 1.240:		€ 10.540
Senior 2 dagen begeleiding (16 uur)	X € 900	€ 1.800
Junior 25 dagen (200 uur)	X € 660:	€ 16.500
Bureau-, druk- en reiskosten		€ 2.000

TOTAAL exclusief BTW € 30.840

19% BTW over € 28.420 € 5.860

TOTAAL inclusief BTW € 36.700

7. Uitvoerende onderzoekers

Het onderzoek wordt uitgevoerd door de afdeling Migratierecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Prof. mr. H. Battjes is de projectleider. De verzameling van juridische gegevens, de analyse daarvan en de rapportage zal hij voor zijn rekening nemen of zal onder zijn directe supervisie uitgevoerd worden. De volgende specialisten zullen bij verschillende fasen van het onderzoek adviseren en mede verantwoordelijk zijn voor de opzet en rapportage van het onderzoek: prof. mr. M. Kuyper, prof. mr. J. Legemate, prof. mr. Borgers, prof. M. Antokolskaia, mr. dr. S. van Walsum en mw. mr. dr. H. de Vries. Voor het projectteam zal ook een junior onderzoeker worden aangesteld. Deze zal worden geselecteerd op analytische en schriftelijke vaardigheden, ervaring met wetenschappelijk onderzoek en affiniteit met kwesties van migratierecht en mensenrechten.

Projectleider

Professor mr. H. (Hemme) Battjes is hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan de VU. Hij is in 2006 gepromoveerd op 'European Asylum Law and its relation to international law' cum laude. Hij neemt deel aan de facultaire onderzoeksprogramma's Migratierecht en Overheid en Particulier Initiatief. Hij is lid van de Adviescommissie Vreemdelingenzaken, adviseur bij de Commissie Meijers en de adviescommissie asiel van Vluchtelingenwerk Nederland, hoofdredacteur van Rechtspraak Vreemdelingenrecht en lid van de redactieraad van het Nederlandse Juristencomité Mensenrechten (NJCM) Bulletin.

Relevante publicaties:

Battjes, H. (2009). In search for a fair balance. The absolute character of the prohibition of refoulement under Article 3 ECHR. *Leiden Journal of International Law*, 22(3), 583-621.

Battjes, H., Dembour, M., Farahat, A., Hart, B. 't, Spijkerboer, T.P. & Walsum, S.K. van (2009). Introduction: The ECHR and Immigration. *European Journal of Migration and Law*, 2009, 199-204.

Battjes, H. (2009). The Soering threshold. *European Journal of Migration and Law*, 2009, 205-219.

Battjes, H. (2006). *European Asylum Law and International Law* (Immigration and Asylum Law and Practice in Europe, 8). Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers. (688+xx p.)

Battjes, H. (2002). A Balance between Fairness and Efficiency? *European Journal of Migration and Law*, 159-192.

Adviserende experts

Professor M. (Masha) Antokolskaia is hoogleraar privaatrecht, in het bijzonder personen- en familierecht, aan de VU. Voor haar benoeming in 2005 werkte zij als KNAW-Academieonderzoeker aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht. Zij is lid van de Commission on European Family Law en bestuurslid van de International Society of Family Law. Haar voornaamste onderzoeksterreinen zijn het Europees en vergelijkend familierecht, relatie- en echtscheidingsrecht.

Relevante publicaties

Antokolskaia, M.V. & Ruitenbergh, G.C.A.M. (2008). *Taken en functies van de Centrale Autoriteit bij de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag in Duitsland, Engeland & Wales, Frankrijk en Zweden. Een rechtsvergelijkend onderzoek*. Amsterdam, 2008: Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, WODC.

Antokolskaia, M.V. (2007) *Harmonisation of Family Law in Europe: A Historical Perspective. A Tale of Two Millenia*. Antwerpen: Intersentia.

Professor M. (Matthias) Borgers is hoogleraar straf(proces)recht aan de VU. Hij is In 2001 is cum laude gepromoveerd op een proefschrift over de ontnemingsmaatregel. Nadien is hij werkzaam geweest als advocaat bij het kantoor van de landsadvocaat (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn, Den Haag) en als universitair (hoofd)docent aan de Universiteit van Tilburg. Sinds 1 maart 2006 is als hoogleraar straf(proces)recht verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Het lopende onderzoek van Matthias Borgers concentreert zich rondom het strafprocesrecht. Voorts besteedt hij met enige regelmaat aandacht aan het Europees strafrecht en de rol van het strafrecht bij terrorismebestrijding. Hij is vaste annotator voor Nederlandse Jurisprudentie, Raadsheer-plaatsvervanger aan het gerechtshof Amsterdam en bestuurslid Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijking.

Relevante publicaties

Borgers, M.J. (2010). Functions and aims of harmonisation after the Lisbon Treaty. A European perspective. In C. Fijnaut & J. Ouwerkerk (Eds.), *The future of police and judicial cooperation in the European Union* (pp. 347-355). Leiden/Boston: Martinus Nijhoff.

Borgers, M.J. & Sliedregt, E. van (2009). The meaning of the precautionary principle for the assessment of criminal measures in the fight against terrorism. *Erasmus Law Review*, 2(2), 171-195.

Borgers, M.J. & Kooijmans, T. (2008). The Scope of the Community's Competence in the Field of Criminal Law. *European journal of crime, criminal law and criminal justice*, 16, 379-395.

Borgers, M.J. & Sjöcrona, J.M. (2008). Europees straf(proces)recht. In E. van Sliedregt, J.M. Sjöcrona & A.M.M. Orié (Eds.), *Handboek internationaal strafrecht. Schets van het Europese en internationale strafrecht* (pp. 93-137). Deventer: Kluwer.

Professor M. (Martin) Kuijer is hoogleraar Rechten van de Mens aan de VU. Tevens is hij Raadsadviseur bij het Ministerie van Justitie en Raadsheer plaatsvervanger aan het gerechtshof in Arnhem. Ook is hij redacteur van het Nederlands Juristencomité Mensenrechten (NJCM) bulletin.

Relevante publicaties:

Kuijer, M. (2009). De betekenis van het Europees verdrag voor de rechten van de mens voor de nationale wetgever (preadvis). In H.R. Schouten (Ed.), *Wetgever en constitutie* (pp. 43-86). Nijmegen: Wolf Legal Publishers

Kuijer, M., Bal, P. & Veegens, K. (2009). The Netherlands. In *XVIII International Congress of Penal Law (AIDP), Special Procedural Measures and Respect for Human Rights*. Toulouse: Éditions Érès

Kuijer, M. (2009). Geweldgebruik door de politie en de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In M.J. Borgers, M.J.A. Duker & L. Stevens (Eds.), *Politie in beeld – liber amicorum Jan Naeyé*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.

Kuijer, M. (2006). Het Nederlandse vreemdelingenrecht en de internationale controle vanuit de Elzas. *ELM*, 2006(2), 14-16.

Kuijer, M. (2006). *Van Lawless naar een rechtmatige bestrijding van terrorisme*. Tilburg: Wolf Legal Publishers.

Professor J. (Johan) Legemate is sinds 1 september 2010 voltijds hoogleraar gezondheidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam (AMC). Voor die tijd was hij juridisch adviseur en beleidscoördinator gezondheidsrecht van de KNMG en bijzonder hoogleraar gezondheidsrecht aan de VU. Hij is redacteur van de losbladige uitgave *Beroepenwetgeving gezondheidszorg*.

Relevante publicaties:

Legemaate, J. (2009) Beroepsgeheim en verschoningsrecht in de gezondheidszorg: enkele beschouwingen naar aanleiding van de rechtspraak van de Hoge Raad. *NJB* vol 84, afl. 40, pag. 2619-2626.

Legemaate, J. (2006) *Patiëntenrechten in wetgeving en rechtspraak*. Den Haag: Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Legemaate, J., Boer, A. Gelens (1997) Het recht van ouders op vernietiging van een psychiatrisch dossier betreffende hun minderjarige kind. *Maandblad geestelijke volksgezondheid (MBV)* vol 52 afl. 11 p. 1087-1093.

Mr. Dr. H.H. (Hester) de Vries is docent/onderzoeker privacyrecht aan de VU en advocaat bij Kennedy Van der Laan. Zij is een van Nederlands topjuristen op het gebied van privacy en bescherming van persoonsgegevens en is in 1993 gepromoveerd op een onderzoek naar de juridische aspecten van telewerken en elektronische consumentendiensten. Zij is redactielid van het tijdschrift *Privacy & Informatie*. Na haar promotie werkte ze aan het Hugo Sinzheimer Instituut van de Universiteit van Amsterdam en maakte deel uit van de SER-commissie die adviseerde over de inrichting van personeelsinformatiesystemen. Daarna werd ze senior beleidsmedewerker bij het College Bescherming Persoonsgegevens.

Relevante publicaties

Vries, H.H. de en Nicole Wolters Ruckert (2009). E-marketing en telefonische marketing: wat mag er nog? *Bedrijfsjuridische Berichten*, nummer 20.

C. Jeloschek en H.H. de Vries (2007) Het spanningsveld tussen het vorderen en het beschermen van persoonsgegevens, enkele opmerkingen uit de praktijk, *NJB*, p. 86-91

Vries, H.H. de en D.J. Rutgers (2001). *Wet bescherming persoonsgegevens: toepassing in arbeidsverhoudingen*. Deventer: Kluwer .

Terstegge, J.H.J. en H.H. de Vries. De werknemer achtervolgd?: over personeelsvolgsystemen, verzuimcontrole en de nieuwe bevoegdheden van de OR. Den Haag: SDU, 1998.

Vries, Hester de (1998). *De OR en de privacy van werknemers*. Alphen aan den Rijn: Samson Bedrijfsinformatie.

Mr. Dr. S.K. (Sarah) van Walsum is UHD migratierecht aan de VU. Zij is in 2000 gepromoveerd op 'De Schaduw van de grens. Het Nederlandse vreemdelingenrecht en de sociale zekerheid van Javaanse Surinamers.' Zij neemt deel aan de facultaire onderzoeksprogramma Migratierecht en publiceert regelmatig over het spanningsveld tussen vreemdelingenrecht en het recht op respect voor het gezinsleven (artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens).

Relevante publicaties:

Battjes, H., Dembour, M., Farahat, A., Hart, B. 't, Spijkerboer, T.P. & Walsum, S.K. van (2009). Introduction: The ECHR and Immigration. *European Journal of Migration and law*, 2009, 199-204.

Walsum, S.K. van (2009). Against All Odds. How Single and Divorced Migrant Mothers were Eventually able to Claim their Right to Respect for Family Life. *European Journal of Migration and law*, 11, 295-311.

Walsum, S.K. van (2007). Respect voor het gezinsleven van asielgerechtigden: een absoluut recht? *Migrantenrecht*, 22(1&2), 32-36.

Walsum, S.K. van (2005). *Transnationale gezinnen in Nederland* (Boekenreeks van het E.M. Meijers Instituut voor Rechtswetenschappelijk Onderzoek, MI 99). Den Haag: Boom Juridische uitgevers. (233 p.)

Walsum, S.K. van (2004). Vreemdelingenrecht en gezinsleven deel I: internationaal recht. *Migrantenrecht*, 136-146.

Walsum, S.K. van (2004). Vreemdelingenrecht en gezinsleven deel II: nationaal recht. *Migrantenrecht*, 180-190.

Walsum, S.K. van (2003). Artikel 8 EVRM als toetsingskader voor het Nederlandse vreemdelingenrecht. In F.J. van Ommeren & S.E. Zijlstra (Eds.), *De rechtsstaat als toetsingskader* (pp. 159-171). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.